

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня крім неділь і руских свят о год. 6-ій пополудня.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Несупокі на російських університетах.

(Слово критики радника двора проф. д-ра В. Ягіча).

(Конець).

Сим пояснює ся, чому з дуже рідкими виїмками вплив професорів на студентів може бути малим. Ба, коли він і не сьміє бути великим, бо на всякі дружні зносини молодіжи з професорами глядять дуже недовірливо. Завдяки дуже розвиненому поліцейству, яке панує в російських університетах від р. 1880, можуть такі зносини мати дуже прикрі наслідки для обох сторін. Приміри, в який спосіб професорів вчено розуму (передчасним пенсіонованєм, увільненєм від служби), не належать в Росії до рідкостей. Звичайно постигає се що найспосібніших і найбільше люблених осіб. Такі приміри лучили ся перед двома роками в Петербурзі. Виглядає на забавний жарт серед такого стану річей, що міністер Боголепов недавно ще хотів приказати, щоби під доглядом професорів закладали студенти наукові товариства. Се була також одна з похібок того нещасного міністра. Таких річей не можна прецінь ввести в жите приказом, коли они мають успішно розвивати ся. До того треба передовсім взаємного довіря між професорами а студентами; а щоби настало таке довіре, треба усунути поліцейство, котре так розвельможило ся в російських університетах. Так, як тепер виглядає в російських університетах, то всюди головною особою є — орган поліцейного нагляду, інспектор з своїми помічниками. Єго також лишне платять, ніж кожного університетского професора.

Коли ми так представляємо цілу справу, то неодному насуне ся питанє: Чи справді заслугують російські студенти на те, щоби обходити ся інакше з ними? Чи не дали они досить сумних доказів своєї політичної «неблагонадежности»? Хто знає російську університетську молодіж, той не буде міг заперечити їх хвилих сумних ошибок, які проявляють ся між нею то в менших то в ширших кругах; але мимо того она заслугує, щоби єї взяти в оборону, і заслугує рішучо, щоби з нею обходжено ся лагідніше, ніж звичайно обходять ся з нею російські власти. Про російських студентів можна сказати те саме, що говорять про російского салдата: се знаменитий матеріал, з котрого при корисних услівях, примінюючи розумні средства, може вийти для держави і суспільности найсильніша підпора культурного поступу. І так справді є на щастє. Російський студент є в прирівнаню до австрійского, не казати вже німецкого, звичайно дуже убогим. З сеї причини духове жите Росії від знесеня кріпацтва дуже змінило ся, здемократизувало ся. З сею обставиною треба числити ся. Всі заходи треба з гори уважати даремними, щоби спинити жажду просьвіти російского народу, в чім досить часто як-раз міністерство народної просьвіти помагало зовсім неохвальними способами. Тепер російський студент вихо-

дить не лиш з дворянства і чиновництва, або з духовного стану, але вже з найширших верств люду.

Звичайно находять ся між ними первісні, трохи дикі, коли хто хоче, але сильні, і до найбільших недостач прирвичасні натури, які горять бажанєм науки. Їх ум найбільше звертає ся до позитивного знаня. Тому в Росії процвитають природні науки і медицина, а історично-гуманістичні і юридичні студії лишили ся далеко позаду за ними. Наколи такий молодий чоловік дійде до університетских студій, то стремить до осягненя своїх виспих цілей з ідеальним фанатизмом. Жажда читаня й науки у него великою, а не завсїгди могучи заспокоїти єї вповні на університеті — чи то з причини злої обсади наукових катедр, чи з причини за мало займаючого, або таки прямо забиваючого трактованя предмету — бере ся він до самообразованя. При тім теперішній генерациі немало помагає дуже змістом богата російська перекладна література. В Росії навіть поміж студентами, вписаними на університет, находить ся багато самоуків. Молодий чоловік довідує ся про сьвіт та єго поступ з книжок. Найріжнородніші теорії і проблеми, які він черпає з книжок і які єму, власне яко самоукови, часто занадто імпонують, мучать єго духа та занепокоюють єго. З сего ферменту виходять остаточнє проби переведеня тих теорій в дійстність, по части утопійно невинних, але по части також соціально і політично можливих. Хто раз закоштував овочу з дерева пізнаня, хто через читанє книжок і газет набув неточного, часом також перевернутого і неясного погляду на культурний стан і на публичні інституції чужих країв, тому насунуть ся самі собою порівнаня про краєві і заграничні спраєч, і зворушена душа не може супротив многих невідрадных з'явищ реального жита у вітчизні оперти ся сильним, неутішеним чувством. Російський студент звичайно любить свою вітчизну до фанатизму і хотів би бачити єї щасливою після свого розуміня. Вражає єго болючо, що Росія не в однім напрямі лишилась культурою позаду супроти західно-європейских країв. З сеї причини обхоплює єго песимістично-озлоблений настрій, котрий опісля при ріжних нагодах виходить на верх. Російське правительство своїми по части половичними, по части нерозумними мірами (а хотів би згадати лише про послідний поступок російської єрархії супротив ґр. Льва Николаєвича Толстого!) піддає безнастанно сему настроєви молоді російської інтелігенції обильну поживу. Єго органи, найбільше до сего покликані, не роблять нічого, щоби заявити тим молодим силам симпатию і охорону. Тож скрипто чатують на опанованє сего настрою також такі елементи, що стремлять до політичного перевороту. О скілько удалось тим елементам перетягнути студентство на свій бік, тепер годі сказати. Певною річю є тільки се, що провокуюче поступованє правительственных властей супротив студентства лише змогло розрухи. Всякий конфлікт сейчас сильно заострювали, з без-

личною радостію бабрани ся в мясі власної інтелігенції... А результати випали з того сумні. Сотки молодих, многонадійних сил зломано мабуть на завсїгди!

Нетяжко передвидіти, як можуть російські університети вийти з тої небезпечної кризи. Передовсім теперішній університетский статут, якого уже небицник міністер Делянов признав хибленим, треба би змінити в тім напрямі, щоби університетська молодіж мала менше поліцейську, а більше наукову опіку. Треба би зблизити ся до сеї молодіжи з більшим довірем і признати їй деякі корпорацийні права. Але рівночасно треба би також піднести видатність професорської праці, через поліпшенє матеріального положеня професорів, в наслідок чого знято би з них перетяженє ріжними побічними зобовязанями, а вкінці треба би лишити ширше поле розвитку їх індивідуальности, а через те уможливити сердечніші зносини між професорами і студентами.

Дещо про розвій садівництва і про торгівлю овочами.

(Відчит о. Ю. Дугкевича з Дубя на загальних зборах товариства «Сільський Господар» в Олеську).

(Дальше).

Тепер перейдім за границю. Росія двигає ся, але поволі. Нічого дивного: Русин, Поляк, Москаль — се словянські народи: поволі а під сильною привукою поступають вперед. Їх загальне знамя: нехай буде, як бувало: не робив того тато і дїдо, не буду і я того робити.

Не маємо під рукою виказів статистичних з послідних літ, але пише п. Ніклевич в своїй книжці «Овочевий промисл», що в р. 1887 увійшло в границі російської держави з ріжних країв Європи і ріви. Америки 40 мільонів кильограмів всяких овочів, се значить ні більше ні менше, лиш 4.000 вагонів, за котрі заплатила Росія 4.062.700 рублів. Через два слїдуючі роки число завезених там овочів не то не зменшило ся, але грубо збільшило ся. Окрім того сироваджено там дуже много овочевого вина, сушених в плястерках овочів, соків, мармоляд і иньших бакалій. А треба знати, що Росія, в декотрих краях своїх великаньских просторів має підсе не лагідніше від угорского, тож дуже много і своїх овочів продукує.

Про Німців не буду згадувати. Коли ходить о культуру, то они завсїгди ідуть передом. Там нема повітового міста, де-б не було садівничої школи, нема цуетого місця, де-б не засаджено садівини. Дам лиш один примір, котрий минулого року друкували всі рускі часописи.

В німецких надревських провінциях коло Кобленці зачали недавно плекати черешні і вишні на більшу скалу, а днесь дійшло до того, що вздовж ріки Рена оба єго береги білють від цвіту безконечними садами. Коли ще не було в тих сторонах вишень, лиш рідко де — плачено там по 1½ кр. за кварту вишень. Днесь — тому, що вишень є там дуже много, з'являють ся купці з цілого сьвіта, в наслідок чого ціна вишень підскочила в пятеро і висше, бо днесь платять їм купці по 6—8 кр. за фунт. Як

густі суть там вишневі сади, вистарчать лиш знати, що одно невелике сільце уторгувало минулого року за самі вишні 220.000 корон. На розміри садівництва можна вносити з анонсів (оголошень газетярських). Є в Німеччині садівничі заклади, котрі виховують лиш самі молоді щепки. Я мав нераз в руках часопис німецьку Wiener Gartenbörse, в котрій містять садівники і огородники оголошення, подаючи свій продукт на продаж. Дуже часто подибаєсь там оголошенє, що якийсь там — і то не один — має на продаж 300.000 трилітніх щеп яблїнок, а 300.000 грушок. — Славний на цілий свѣт є заклад садівничий Späth-a в Rixdorf-i коло Берлина, де під культурою огородничою і садівничою є 800 моргів землі. Зелізнаця заходить аж до огорода, а в канторі працює 40 урядників. Кількож там фахових огородників — кілько учеників, кількож там рук треба, щоби то все обробити, а все не обходять ся по нашому, але з німецькою приліжністю. Колиб не було запотребованя тих щепів, колиб інтерес не оплачував ся, певно властитель волів би бараболю садити. — Се буде достаточним доказом, як високо стоїть культура садівнича в німецьких краях.

Переїдїм до Франції. «В ніякім краю — пише п. Ніклевич — на свѣті замилованє до овочевого огородництва не є так велике і загальне, як у Франції, що вже самою природою є дуже багато вивінувана. В ніякім краю на землі садівники не є в силі так використати кождий кусень землі, як Французи; кождий неужиток, ба навіть кожда стїна дому, обори, сто доли суть обсажені овочевими деревами; вкінці кожду обгороду замість коштовних парканів заступає овочевий живопліт.

Що за хороший вид представляє французьке село, з домками окруженими пахучими овочами найріжнішого рода, з подвірями висадженими кльомбами карловатих дерев овочевих і з будинками окритими мозайкою ріжних овочів! А то все окружене живоплотами з агресту, порічок, понад котрі вносять ся довгі ряди яблїнок, груш і сливок. Чи можна ліпше аужитковати землю — кождий єї ступінь? Чи не є оно миле для ока а пожиточне для кармана?! Річний збір овочів з огорудів перед вікнами, з обїєстя, з оплотків і т. д. — як кажуть самі французські селяне — вистарчає цілковито на покритє домових потреб, — з вина і сушених овочів та з консервів вистає на оплаченє служби, на удержанє ців — сторожів нічних, а крім того господаря заощадить часом знатні гроші на віно для дочок (бо там нема звичаю давати за дочками морги, коли є сини).

Пересїчна вартість річної продукції овочів у Франції доходить 100 мільонів франків, за границю вивозять 500.000 метр. сотнарів, а з того до самої Росїї їде 80.000 по найбільшій часті в консервах і сушених овочах.

Найголовнішим консументом овочів і овочевих фабрикатів є таки сама Франція. — Під самим Парижем є маленьке сільце Montreuil, де находить ся 100 моргів землі засаджених самими бросквинями. Се маленьке сільце торгує річно за свої бросквинї 1,000.000 франків, то значить 900.000 корон — або за морг 9,000 корон. Докладніші рахунки виказують, що село се продукує 14 мільонів бросквиневих сливок і продає по 14 штук за франка або менше більше по 3 кр. штука.

(Конець буде).

3 країни нужди і здирства.

3 Косівського.

Коли лише можна придумати який спосіб драчі і коли тим можна «аж до печінок» дібратись, то такий спосіб, де як де, а у гуцулів певно знайде своє приміненє.

Оповідать собі гуцули, що десь там в котрімсь краю «але все таки-й під нашим татом» (цїсарем) — отже може не в Галичині, а певно вже не в Косівщині, де старостою воює за роззаграніє лонюгу вїтївського бахівським патентом з 20/4 1854. р. ч. 96., хоть би і против кого і за ясну як сонце справу, «якийсь ватаман (вїт) пофальчував квіт на гроші і вифасував зі штаєрамту гроші за кого другого, тай шукай

вітра в поли. Так тепер вийшов дуже лютий (острий) бєфель, але не від косівського старости, бо сей за вїттами дуже стоїть, щоби вїттам дивились дуже на пальці в штаєрамті. Тепер вїтти не можуть інакше вифасувати додатки громадські, як за потвердженням квітом у нотаратаї мусить іти з вїттом двох радних до фасунку». Щось на річи буде, бо доси побирали вїтти додатки громадські самі і хоть при тім були повні драчі, але не такі, як тепер.

Щоби піймати ті драчі, я наведу, як «погостили» три вїтти, належачі до мого приходу, при відборі додатків громадських. Один з них (Максим Зюбак) заплатив на стемпель 1 кор. + за написанє квітү 2 кор. + нотареві за потвердженє квітү 2 кор. + свідкам 1 кор.; — другий з них (Михайло Бельмега) заплатив на стемпель 1 кор. + за написанє квітү 2 кор. + нотареві за потвердженє квітү 4 кор.; — третій з них (Семен Гавучек) заплатив на стемпель 2 кор. + за написанє квітү 2 кор. + нотареві за потвердженє квітү 6 кор. 2 с. + свідкам 1 кор. — Всі три вїтти брали менше більше однакові додатки громадські, та не однаково їх трактовано. За одну і ту саму роботу платив Зюбак нотареві 2 кор., Бельмега 4 кор., а Гавучек вже 6 кор. 2 с.! При тім ще й се знати треба, що свідки, на яких нотар покликуюсь, можуть тих гуцулів перший раз в житю бачити, а за 50 с. свідчать, що їх добре знають! От облудна формалїстика!

Справу возьмїм тепер з другого боку — іменно, що вїтт приведе з собою двох радних, то «почто гибель сїя?» — Таж є громади віддалені від податкового уряду і 60 км. Який же вони «кельт» (кошт) порохують собі, коли один або два податники лишуть ся з податками, котрі податковий екекатор мусить витиснути! Чи «стане ту шкірка за виправу», хоть би справа залагоджувалась у нотарата? Ой ті безконечні драчі на бідних людей!

Привидїм ся тїй драчі з иньшого боку. Косівський повіт обїймає 45 громад автономічних. Обовязком урядів податкових є побирати податки чвертьрічно. Коли я вже ту при слові, то з натиском ту піднести мшу одну аномалїю, страшно кривдячу гуцулів. Уряди податкові обовязані кождому податникови посилати перед кінцем чвертьроку упоминаючу карту, в котрій має бути виражена скількість податку і за що. По других повітах я бачив такі упоминаючі карти, але в косівськїм за час мого побуту таких карт упоминаючих я не бачив — з вїмкою тих немногих, за котрими о кілька годин на вгїн ішов вже податковий екекатор. Таке недоручуванє упоминаючих карт є дуже тяжкою кривдою для оподаткованих, бо кілько те з них оплатило би в час податок — особливо тепер, де дозволено почтовим переказом платити. Коли би слали такі карти упоминаючі чвертьрічно, то навіть много з байдужих за такою третю полатили би податки. Може би Єго Ексц. п. Коритовський пригадав своїм підвластним за такі упоминаючі карти, та тим причинив би ся до здоймлення хоть би половини сорому з того, як шваби кажуть, пасивного краю, Галичиною званого, котрий до скарбу державного причиняєсь лише самими коштами екекуційними поверх півтора мільона корон річно!

Вертаю до заложеня. Косівський повіт числить 45 громад автономічних, котрі «по закону» чвертьрічно громадські додатки повинні побирати. Після повисше виказаних видатків (відшибнувши непотрібний видаток на стемпель, бо додатки громадські суть вільні від стемпля) 7 кор. 17 с., або за 45 громад по 7:17 кор., виходить чвертьрічного видатку 322 к. 65 с., або за всі громади річний непотрібний видаток на нотарата, писара і свідків 1290 к. 60 с.! Се буде ще найменший видаток, бо беру примір з громад належачих до мого прихода, де кождої хвилі можу заглянути в рахункову книгу громадських видатків, але той видаток можна безпечно почетвертити, бож то... в Косівщині. Всего того непотрібно би, коли би була дрібка доброї волі — недопускати до драч. Таж громадські уряди і приходські засьвідчують перед цілим свѣтом у всяких дуже важних справах, то могли би і тут, і не потрібно би тих драч, а особливо давати нагоди для перетяженя і так уже дуже високих бюджетів громадських, а ще лучше, коли би уря-

ди податкові пересилали урядово громадські додатки почтою, бож та не віддасть тих грошей непокликаним. Не розумію, для чого то всюди сей хлоп платить подвійно, потрійно і вдесятеро, для чого квітти на громадські додатки мусять бути należycie ostemplowane і legalizowane, коли пр. такі самі квітти на потреби народної школи не остемпльовують, хоть лучають ся предеїдателями шкільних місцевих рад мужики!

Рад би чоловік усюди то своє «горнєтко» оправданого невдоволеня притулити, щоби П. Т. Публика руска з него сєрбнула тої «цілюшої» та отворила свої очи, аби не потверджувалось на нїй раз коло разу се євангельське «мають очи, а не видять, мають уха, а не чують». От возьмїм пр додатки на потреби шкіл народних. З мужика стягнуть сорочку до кінця року шкільного, а обшар двірський (за обшари двірські в добрах камеральних) і фонд краєвий, асигнують додатки на потреби народних шкіл, коли ім захоче ся. Так народна школа в Довгополи має до сегодня від обшару двірського доперва асигнату на 1898, а Рада шкільна краєва внасигновала датки з фонду краєвого шкільного за 1898, 1899 і 1900 доперва 8/1 с. р.! — Graf Oerinder! erklären Sie mir diesen Zwiespalt der Natur!

3 державної ради.

Вчєрашнє засїданє зачало ся о год. 1/2 12. По відчитаню внесень та інтерпеляцій, пос. Крамарж інтерпелював в формальній справі, пос. Брзорад повтаряє свою стєоретичну інтерпеляцію, пос. Фресль домагає ся прикликаня пос. Штайна до порядку за вчєрашні обиди супроти Чехів, пос. Брайтер запитує в справі розділу галицьких мандатів до делегацій, а Шенерериянець Гайш ставить інтерпеляцію прямо противну формулї пос. Брзорада.

Опісля з дневного порядку палата перейшла до дискусїї над проектом закона про сирітєкі каси. По промовах референта д-ра Ліхта і д-ра Шікера замкнено дискусію і вибрано генеральними бесїдниками contra пос. Дика, а про д-ра Люєгєра. Після довшої спеціальної дискусїї прийнято проект закона про ужитє надвижок зі снїльних сирітєких кас в другім і третім читаню.

Відтак пос. Груби в формі запитаня до президента жалує ся, що пос. Кльофача зате, що в інтерпеляції назвав брутальним вчинком побитє жовніра одним офіціром, офіціри дотичного полку визвали на поєдинок. Бєсїдник запитує, чи президент схоче станути в обороні посольської свободи в виконуваню своїх обовязків перед терором осіб, стоятих поза парламентом. Президент прирікає розслїдити справу і эдати справозданє на однім з найближших засїдань.

У відповідь на запитанє пос. Брайтера заявляє президент, що іменованє делегатів є виключним правом заступників поодиноких королївств і країв. Відтак президент предкладає, щоби вечером о год. 7. відбуло ся другє засїданє виключно для переведеня виборів до делегацій.

Пос. Кубр, іменем чєських хлопів, заявляє, що єго сторонництво не возьме удїлу в виборі делегацій. Пос. Барайтер промовляє за знесенєм §. 14.; усунєням вибору делегацій з дневного порядку; на се жадає поіменного голосованя. Пос. Дашинський виводить, що президент міністрів повинен перед вибором делегацій зложити заяву що-до своєї найближшої політики, а іменно означити своє становище що-до §. 14. Відтак вносить, щоби слїдуючє засїданє назначити на четвер, а на першїм місци дневного порядку поставити справозданє конституційної комісії в справі посла Зайца. Пос. Фресль промовляє в сїм предметі по чєски. Пос. Вольф заявляє, що не має нічо против цілої інституційї делегацій і годить ся на вечірнє засїданє, але з дальшим ходом теперішнього дневного порядку. Відтак промовляють ще пп. Еленбоген, Шумаєр, Зайц і Дашинський, а президент мусить кождого з бесїдників по кілька разів прикликувати до порядку, а коли се не помагає, відберас їм по черзі голоси серед гамору і острої виміни слів межі соціалїстами, а німецькими людовцями та антисемїтами.

Серед великого неспокою президент піддав під голосування внесення пос. Барайтера, а що оно перепало, президент уважає свою пропозицію на вечірнє засіданє прийнятою. Тому що вже є 1/2 8. вечером, президент безпосередно отвирас вечірнє засіданє і перериває его лише на годину, щоби послы могли порозуміти ся що-до вибору делегатів.

По перерві президент зарядив вибір делегації, з якого вийшли:

З Чехії: Барайтер, Белькреді, Крамарж, Пацетман, Пергельт, Іро, Кафта, Пацак, Вольф; а як заступники: Дейм і Вінкентий Гофман.

З Дальмації: Йочевич і як заступник Боснич.

Коли президент зарядив вибір з Галичини, послы не привалежні до польского Кола піднесли протест, покидали картки голосування на землю і вийшли з салі; помагали їм німецькі радикали.

З Галичини вийшли делегатами: Евг. Абрагамович, Барвіньскій, В. Дідушицький, Яворскій, Козловскій, Поповскій і Вайгель, а як заступники Сапіга і Рошковскій.

З Долішної Австрії: Аксман, Скрбенски і Фоглер, а заступником Іван Гофер.

З Горішної Австрії: Керц, Пляс, заступником Шлегель.

З Зальцбурга: Сильвестер, а заступником Вальц.

З Каринтії: Доберніг, а заступником Леміш.

З Країни: Суєтерсіч, заступником Житник.

З Буковини: Микола Василько, заступником Лупул.

З Морави: Кібек, Лехер, Странскій, Зачек; заступниками Люкш, Виходіль.

Зі Шлезка: Герцманскій, заступником Зедліцький.

З Тироля: Делюган, Толінгер, заступником Ферг.

З Форальбергу: Турнгер, заступником Мозер.

З Істрії: Річі, заступником Бартолі.

З Гориції і Градиски: Ленасі, а заступником Антонелі.

З Триєсту: Акваролі, а заступником Басеві.

Вибори відбували ся дуже неспокойно, серед безнастанних викрикувань німецьких радикалів. При кінці засіданя, навяжуючи до заповідженого наглого внесення пос. Брайтера, заявив пос. Романчук, що галицька опозиція, зложена з руских і польских послів в силі 14 послів не поставить такого внесення, щоби дати доказ своєї доброї волі для парламентарної роботи, але заразом протестує против такого вибору делегації, а то з тої причини, що польське Коло відкинуло проповований олозицією компромісовий вибір делегатів. Заразом відчитав пос. Романчук протест опозиційних націонал-демократів. Вкінці пос. Носке, Обнер, Катрайн, Дідушицький і Козловскій ставлять внесення що-до дневного порядку четвергового засіданя. В голосуваню прийнято внесення Катрайна, після якого на дневнім порядку четвергового засіданя стане найперше літератска конвенція з Німеччиною, відтак міжнародний почтовий трактат, потім новеля про скарбові належитости, а вкінці справозданє конституційної комісії.

Засіданє покінчило ся о год. 1/2 12. в ночи, слідує в четвер.

НОВИНИ.

— Календар. В п'ятицю: гр.-кат. Савина, Юліана; рим.-кат. Евстахія. — В суботу: гр.-кат. Алексія, чолов. бож.; рим.-кат. Квірина.

— При зміні кварталу просимо Вп. передплатників о відновленє передплати. При сій нагоді просимо також дотичних Вп. передплатників, що мають які-небудь залежности, о остаточне їх вирівнанє. Ми зневолені оплачувати все готівкою, тому не можемо на будуче нікому уділяти кредиту, отже Адміністрація була би приневолена при дальшій триваню залежностей висилку часописи безусловно здержати.

— З руских товариств. Засіданє артистично-технічної секції драм. товариства ім. І. Котляревского відбуде ся в суботу дня 30. марця в. ст. о 7. год. вечером в комнаті «Рускої Бесі-

ди». На порядку дневнім дуже важні справи, тому просить ся о як найчисленнійшу участь.

Заряд.

В «Товаристві Руских женщин» в Перемишлі відбуде ся дня 29. с. м. в салі Дівочого Інститута відчит проф. д-ра Ол. Колесни. Початок о 6. год. вечером. Вступ 20 сот. — В комнатах «Рускої Бесіди» відбуде ся в суботу дня 30. с. м. відчит проф. С. Зарицкого п. з. «Європа в П. половині XIX столітя». По відчиті будуть товариські забави. Початок о 8. год. вечером. Вступ 20 сот.

— Тарасові обходи. Українсько-руські товариства в Станиславові устроюють в 40-літні роковини смерті незабутного Кобзаря Руси-України Тараса Шевченка в понеділок дня 1. н. ст. цвітня 1901. в Станиславові, в салі товариства ім. Момюшка торжественні вечерниці з такою програмою: 1. Вступне слово, виголосить п-на К. Малицька (Віра Лебедева). 2. Шевченко Лисенко: Скорона дума, відспіває в супроводі фортепяну мужеский хор «Бояна». 3. Сарассате: Фантазія з опери Фавет, скрипкове сольво супроводі фортепяну відіграють п-ні І. Слоневська і В. Гузарова. 4. Д. Січинський: Кілько дум ту переснилось, сольво сопранове, відспіває п-на О. Проскурницька. 5. Шевченко: До Основяненка, деклямація, виголосить п-на С. Струтинська. 6. В. Матцка: Дойна, сольво на цитрі відіграє автор. 7. Артимовскій: Дуєт з опери Запорожець за Дунаєм, відспівають п-на О. Проскурницька і п. В. Іванець. 8. Шевченко-Вербіцький: Завіщанє, відспіває мішаний хор «Бояна». — Початок точно о годині 7 1/2, вечером. — Ціна місць: Льожа ч. 1. і 10. по 10 кор., прічі по 8 кор., фотелі по 2 кор. 40 сот., на балконі по 2 кор. Крісло першорядне 2 кор., другорядне 1 кор. 60 сот., треторядне 1 кор. 20 сот., Партер 30 сот., для селян і учеників 40 сот. Галерія 30 сот. — Білетів дієтати можна в торговлі Вп. Стахевича а в день вечерниць вечером при касі. — По вечерницях відбуде ся комерс.

— Руский народний театр на днях переїздить зі Стрия до Коломиї, а після загостить до Черновця.

— З черновецкого університету. П. Корнило Могильницький, судовий авскультант, одержав степенє доктора прав.

— Діяльність «русских». До «Дѣла» доносять з Галича, що в тамошнім касині «русских», якого цілєю мало бути ширене просвіти, по п'ятилітнім істнованю остав такий доробок: 41 корон готівки, одна «русська» часопись «Галичанін» і три талі карт.

— Покарана захланність. Лейзора Рогатива, жиди-мільонера зі Львова, який найшов калитку з 2 кор. 8 сот. і хотів єї собі присвоїти, засуджено вчера на 4 дні арешту без заміня на грошеву кару. Заступник прокуратора виє рекурсе що-до низької кари.

— Титул доктора технічних наук. Цесар, призволив, аби пештеньска політехніка мала право уділяти титулу доктора, яко степеня наукового.

— В справі удержавленя польської гімназії в Тешині відбудо ся вчера загально-академічне віче у Львові при участі звиш 400 студентів. По довгих нарадах, в яких забиравло голос багато Русинів-Українців, ухвалено три резолюції, в яких домагає ся беззвoločного удержавленя цїпинської гімназії. При сій нагоді Русини-Українці зазначили, що поступають в сій справі разом з Поляками і певні є, що польска молодіж академічна попре їх слушні жадає основаня руско-українського університету у Львові.

— Виключенє Толстия з православної церкви було причиною колотнечі на петербурскім дворі. Вел. князь Константин, який сам часто повтизує, рішучо противив ся екскомуїції Толстия. Він заявив, що Росія зганьбить ся сям поступком в очах цілого цивілізованого сьвіта. Говорять також, що Победоносцев заявив ся також против виключеня Толстия з православної церкви. Однак синод перемиг і цар затвердив его ухвалу. Тепер веде ся завзята борба межі ортодоксами, а приклонниками Толстия. Всім часописям, що поміщали писаня Толстия, заборонено печатати его твори. На сцені не вільно виставляти его штук, а театр в Москві, який на днях мав виставити драмат Толстия «Труп» мусів відкликати представленє, хотяй всі ролі вже були вивчені.

— Студентські розрухи. 45 осіб на 90 мільонів населеня найшло ся між російскою інтелігенцією, що мали відвагу оголосити протест против російского кнута. Протест напечатаний в берлинськім «Vorwärts», підписаний повними іменами, звучить:

«Нині, дня 17. марця недалеко казаньского собора в Петербурзі в очах тисячної товпи, довершено систематично, очевидно з гори уложеної різні над безоружними людьми. Козаки окружили безбороню товпу, лишаючи єї можности розійти ся, напали на ню, трагували кінми, калічили нагайками, а поліціянти нападали поодинокі особи, кидали ся по кількох на одного, та немилосердно товкли їх кулаками і рубали шаблями.

«Обезсилені і побиті женщины, що без опо-

ру віддавали ся в руки поліції, бито дальше на місці. Навіть сих, що упали на землю, копано в груди поки не стратили притомности, або поки не сковали. Се не поголоски, але дійсні події, на які багато з нас дивило ся власними очима. Публіку, яка просила, аби залішено різню, поліція проганяла, а навіть офіцій, що вмшали ся в товпу, окружену козацьким кордоном, поліція викидала за ковір. Ми відважили ся попросити о милосердіє над злучаними, але нас стрітила та сама доля: нас потовчено і приарештовано.

«Образ таких жостокостей, які повторили ся — о скілько нам звісно — також в інших містах, обурює нас до крайности. Грізна думка огортає нас на згядку будучности краю, в якій володіє право п'ястуга і нагайки. Ми сильно пересвідчені, що і ті з товаришів по пері, які між нами хвилево неприємні, відчувують те саме обуренє і тревогу, подібно як всі мислячі члени російської єсупільности і взагалі ті люде, в яких грудех не пригасло почутє людської гідности і любови ближнього.

«Нам, людем пера, від давна відобрано можність представити в відповіднім часі потреби краю і запобічи подібним подіям. Також позабавлено нас можности, висказати публічно наше пересвідченє, показати дорогу виходу з нийшого тяжкого положеня, в наслідок чого не можемо сповнити обовязку згладом вітчизни. Ставляємо отже прошенє, аби наші товариші по пері заграницею не остали рівнодушними згладом того, що у нас діє ся; відкликуюмо ся до праси цілого сьвіта, щоби як найострійше нап'ятнувала єї єумні події, яких ми були сьвідками».

Під сям протестом містять ся 45 підписів, а межі ними отсі назвища: Михайловскій, редактор «Русско-го богатств-а»; Петро Вайнберг, поет; Григорій Потанін, б. професор петерб. унів.; Льонгин Пантелєев (2 рази був на зсылці в Сибірі); Михайло Ермолаєв; редактор «Жизнь-и»; Максим Горький, писатель; Карєев, Мякотін, Котляревскій, професори історії; Ярепкий, проф. політичної економії; Лєсгафт, проф. анатомії; Лєсевич, проф. філософії і інших.

Всі, що підписали відозву, сьвідомі того, що їх жде за сей виступ, тому треба дійсно подивляти їх відвагу. Як «Vorwärts» доносить, рух студентів розширив ся по всіх університетах: в Москві, Харкові, Одесі, Дорпаті, Томску, Києві і Рязі, де студенти всіх висших наукових заведень приступили до страйку. Сими ректорів харківського університета і київської політехніки належать також до манифестантів. — «Прав. Вєстнік» оголосив обіжник міністра внутрішних справ Слягіна до всіх губернаторів, начальників міст, поліцмайстрів і т. д., в якім подано ради, як має ся заобігати уличним розрухам.

— Карпович, убійник Боголюбова, стане перед судом в Петербурзі дня 30. с. м. Обжалованє вносить прокуратор Максимович і підпрокуратор Грайдінгер.

— З Польної. В лісі коло Польної в тім самім місці, де замордовано Марию Клімівну дня 17. червня 1899. р. найдено шнуровані черевики убитої. Черевики були розтати, але шкіра добре заховалась, так що родичі Клімівної пізнали їх яко власність своєї доньки.

— шапка горить. До одной з віденьских часописей пише якийсь Гаген: Як Победоносцев боїть ся атентатів, послужить за примір отся подія: Перед кількома літами перебував в Карльсбаді в Чехах. Случайно мешкав я в тім самім домі, що Победоносцев. Одного вечера через ошибку ввійшов я до его кімнати. Победоносцев поблід як стїна, і станув як вмурований і дивлячись на мене, почав лепетати якісь незрозумілі слова. Я розумів по російски, перепросив его за ошибку, почім надпрокуратор св. синода успокоїв ся.

— Грошевий дощ. Бували вже всілякі дощі: камінні, піскові, навіть бараболянні і кроваві, а сими днями, як би для відміни, був в місті Валенції в Іспанії грошевий дощ. Там сипали ся на улицю тисячки і сотки пезетів, але люди, що то виділи, навіть і не припускали, що то грошевий дощ; ніхто не старав ся вхопити щастє, бо здаєсь, що оно за близько було, а чоловік любить шукати щастя далеко. Річ була така: Урядник дому банкового «Реквена» відобрав у відділі Льоньского товариства кредитового сім тисячів сто пезетів банкнотами, і коли ввійшов на улицю, загубив їх. Вітер вхопив їх і гнав ними по улици, то підносячи їх високо в гору, то спускаючи на землю. Люди виділи ті якісь замальовані папери, а навіть дехто брав їх до рук, але на грубих банкнотах-тисячках ніхто не звав ся, та кидав їх назад на вітер, гадаючи, що то звичайні картки рекламів, а гроші літали собі дальше. Ніхто би був і не здогадав ся шкоди, як би не візник богача Мігвеля Карбонеля, котрий зловив одну тисячку і показав єї своему панови, не знаючи, що то за папір, Банкір Реквена, котрий вже свого урядника підозрівав о спроневеренє, довідав ся о тім, і зараз казав шукати за прочими банкнотами. Одну тисячку знайдено ще літаючи на улици, другою

